

3. Brown G. Teaching by Principles. An Interactive Approach to Language Pedagogy. New Jersey, 1994. 467 p.

Рачковський О.В.

Аналіз і дослідження порівнянь як одного з видів мовної гри

Харківський національний університет міського господарства

ім. О.М. Бекетова

Мовну гру в розмовній мові можна розглядати як реалізацію поетичної функції мови. Граючи, той, що говорить, звертає велику увагу на форму мови. А спрямованість на повідомлення як таке і є характерна риса поетичної функції мови. Таким чином, ігрова функція мови - це один із особливих видів поетичної функції. Однак, спірним є питання про те, чи властивий для звичайної людської мови естетичний початок.

Вважається, що звичайна людина нерідко відчуває свідому чи несвідому потребу не тільки повідомити щось, не тільки використовувати мову в утилітарних цілях, але і випробувати самому і викликати у співрозмовника естетичне почуття самою формою мови. Найчастіше це почуття реалізується у вигляді установки на комічний ефект. Жартувати, іронізувати, прагнути викликати посмішку або сміх співрозмовника прийнято в невимушеній мові. Саме так проявляється установка на творчість, на естетичний ефект в розмовній мові. Розмовну мову можна розділити на дві сфери: сферу жартівливій тональності і сферу серйозної тональності.

У сучасній розмовній мові випадки, коли той, який говорить, свідомо реалізує установку на комічний ефект не рідкісні. Доказом цього є інформативна порожнеча такої промови, а свідченням свідомої установки на незвичайну форму - особливі просодичні показники: інтонаційне

виділення, уповільнення темпу, підкреслення наголосом, виділення окремих складів [1, с. 114-135]. У подібних випадках мова має ігровий характер.

Однак, такі показники не є обов'язковими. Деякі навмисно жартують серйозно, тобто так, щоб ніякі додаткові показники не вказували на ігрову установку: контраст серйозного тону і того, що він наділяє, підсилює комічний ефект [2, с. 126-127]. Установка на гру не завжди призводить до високого естетичного ефекту.

У розмовній мові мовна гра виступає як особливий рід комічного ефекту. Вона служить для того, щоб викликати посмішку, сміх, створити жартівливий настрій або іронічне ставлення. Комізм відноситься до найбільш частої, але не єдиної функції мовної гри в розмовній мові. Мовна гра може використовуватися і як реалізація експресивної функції мови, яка має на меті пряме вираження ставлення мовця до того, про що він говорить. Мовна гра може виступати як засіб «пом'якшення» мови, вона усуває серйозність тону, послаблюючи тим самим зміст повідомлення.

Діапазон випадків мовної гри широкий. Граючи той, який говорить, може не ставити перед собою ніяких змістовних завдань, крім однієї: не бути нудним, посилити невимушеність спілкування, розважити себе і співрозмовника, а для цього висловитися незвично. Але мовна гра може бути пов'язана і зі змістом промови: вона може служити для більш точної і тонкої передачі думки, для образної і виразної передачі повідомлення. Мовна гра може так само мати зображальний характер - служити для імітації людини, чії слова передає мовець, або для наочного зображення ситуації говоріння.

Мовна гра складається з двох різних стихій – баляндасів, не пов'язаних з передачею змісту промови, які сягають корінням в явища народної сміхової культури, та з дотепності, коли незвичайна форма

вираження пов'язана з більш глибоким виразом думки мовця і з більш образною, експресивною передачею змісту.

Характеризуючи мовну гру, як особливість сучасної розмовної мови, важливо підкреслити наступне: не всі мовці схильні до мовної гри; є особи, які широко її застосовують і особи, які не визнають мовної гри.

Ставлення лінгвістів до мовної гри суперечливе. Існує думка, що це явище не варте уваги, так як не містить нічого естетично цінного, ґрунтується на трафаретах і шаблонах. Але є й інша думка лінгвістів. Визнаючи, що самі умови протікання розмовної мови - її непідготовленість і невимушеність - зумовлять невибагливість багатьох явищ мовної гри, вони вважають, що в мовній грі відома шаблонізація поєднується з творчістю. Існують улюблені приклади мовної гри, що діють в суспільстві в той чи інший час, поряд з якими функціонують і рідкісні прийоми, що носять печать індивідуальності. Певний інтерес представляє встановлення найбільш типових, трафаретних прийомів мовної гри, і виявлення тих мовних засобів, які служать для них матеріалом. Їх опис і характеристика дозволяють розкрити механізм мовного комізму, його національну своєрідність, а так само його специфіку в ті чи інші періоди розвитку мови.

Прийоми мовної гри можна в найбільш загальному вигляді охарактеризувати так:

1. Вибір чужорідних для розмовної мови, незвичайних для неї засобів вираження.
2. Побудова одиниць своєрідних: 1) за формою, 2) за значенням, 3) за формою і значенням.

У сміховому світі чітко простежуються два напрямки, які властиві комічному ефекту багатьох країн і народів [3, с. 97-112]. Це баляси і дотепності. Перший напрямок базується на народній сміховій культурі. До неї відносяться різного роду переінакшування слів, прийоми римування,

макаронічна манера мови (введення без потреби в невимушено побутовий текст іншомовних слів).

Явища другого роду об'єднуються однією загальною ознакою - змістовною і формальною багатоплановістю. Каламбури, іронічні і жартівливі непрямі номінації (метафоричні, метонімічні, смішні порівняння, цитація).

Перелічені прийоми мовної гри можуть послужити для порівняння розмовної мови різних мов. Це важливо як для виявлення національної специфіки розмовної мови різних мов, так і для виявлення того загального, що характерно для мовного комізму різних народів.

Література:

1. Білодід І. К. Мова і ідеологічна боротьба // Мовознавство. - 1973. - №5. - С. 3-19.
2. Reiners L. Stilkunst / L. Reiners - München, 1955. – S. 265
3. Турлакова Н.Б. Дослідження самопізнання як когнітивної основи саморозвитку особистості / Н.Б. Турлакова // Науковий огляд. – 2015. - №6 (16). – с. 123-133.

Руденко Н. В.

Особливості навчання іноземної мови на немовних спеціальностях

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Студентські роки для сучасного студента найцікавіші, найзахопливіші, найбезтурботніші і водночас своєрідно нелегкі. Адаптація студентів до навчального середовища вищого закладу - це багатогранний процес, який включає педагогічні (виховання і самовиховання) і соціальні (соціальні інститути) впливи, які позначаються у поглядах і поведінці